

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1934. IV. 11. :: XXIII. évf. 11 sz. :: 20 lei

TARTALOM:

szus helyett Barabás. — Nem az élet diktálja a köz-
vezetés tempóját. Megértő tisztviselők kellene az
ktatiónok maharadzsái helyett. — Vezérkari portrék:
Berecz Béla dr., Pacuraru Brutus, Coșoiu Romulus dr.
— A földrengések gyakorlati haszna. — Ingovány.
— A társadalom sarába sülyedt emberek kö-
sítés. Az inség szigetére szakadt összeroppant gerincek
már minden mindegy). — Asszony a tükör előtt. —
— Áldnyájan egyért, — a szent bürokratizmusért. — Há-
— om a kislány: Papp Marcsa, Singer Lili, Nyiri Magda.
— Háromnyelvű szjntársulat alakul Timișoarán. — Négy
— ónap — azután kezdődik minden előlről. — Hang-
— zóró: Giccsek és végtag-csendéletek divatja. A háborus
— nagyipar elloglalta az ellenséges sajtóhadállásokat.

I. Schutz

posztóáru-
nagykeres-
kedés.

ARAD,
Bulev. Regina Mari

Vidéki urinóknak legkényelmesebb, ha ruhájukat **Krebsz** festő és vegytisztítóhoz viszik közel a vilamoshoz és a vidéki autóállomással szemben
Arad, Bul. Reg. Ferdinand 51. Fiók: Str. Eminescu No. 1.

Bevásárlás előtt tekintse meg **Szántó és Komlós** ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben. **ARAD, Színházépület.**

A „REGGEL”

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótáborának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy

ha valaki előfizetni akar,

ha valakinek címváltozása van,

ha nem kapja a lapot,

ha a kézbesítő körül panasza van:

forduljon rögtön a „Reggel” kiadóhiv.-jához. Str. M. Nicoara 1.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK :

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fillér
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, magánosoknak 600 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, — négyzetcm.-ként. Nyilttér rovatban 50 lei, szövegközti részben 32 lei a sordij. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség: ARAD, Str. Coșca 2.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig.

Kiadóhivatal és nyomda: Bulevardul Regele Ferdinand 5.

Timișoarai kiadóhivatal: Strada Eugen de Savoia 12

XXIII. ÉVF. 11. SZ.
1934 ÁPRILIS 11.

FŐSZERKESZTŐ:
GELLER ÖDÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbizottak: București, Cluj, Timișoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-Mures

Jézus helyett Barabás

Nem sóhajtva mondjuk, csak félretelva minden önáltást, megállapítjuk megint: hosszúra nyult s érdemtelenül elmélyült és megtüskésedett az emberiség nagypénteki sorsa, Pedig... fölöttünk lebeg s el nem hárihatjuk magunktól Husvét hangulatát, a lelkünkben is benne él a Föltámadás bizonyossága és mégis: Nagypéntekre gondolunk! Ne küzdjünk elene. Ne hunyjuk be szemünket az előtt, ami van, de nyissuk ki a lelkünket az előtt is: aminek el kell jönnie!

Mióta kinlódik a dolgozó ember?

Husz év^é vagy húszévszázada imán^árary Cluj

A szenvedés öröklődik ivadékról-ivadéokra, Nagypéntek komor boruja jéggé fagyott a megváltásra váró világ idegzetében és nincs ma súlyosabb, de nincs elháríthatatlanabb feladat sem, mint önbizalmat ültetni a fogékony, de elfáradt szivekbe és mosolyt deríteni a Jelen emberének meggyötört arcára.

*

Akkor is, amikor Ő jött, hogy meghaljon az emberért és föltámadjon a jövődöért... akkor is úgy volt valahogy, mint ahogy mostanában van.

A történelm megismétlődik, a legtöbbször egymásra következő században és egymásra hajszálig hasonló tragédiák viharában. A latin hóditók kardja alatt volt eltemetve Jézus szülőföldjének népe, szabadsága letiporva, önérzete bemocskolva és ami a legnagyobb szerencsétlensége volt: jövődöjének utja és célja elhomályosodva. A kard akar uralkodni ma is. Az erőszak tör előre, hogy eszköz, cél és állandóság legyen a népek fölött és a népek sorsában. Akkor is, mint most is: válságok tépik az embert és bizonytalanság és tébolyult kapkodás zuzzák össze a határozottságot. A virágvasárnapi dicsőséges meghódításra átmenet nélkül következik a nagypénteki gyalázat. Ma fölemelkednek a Szeretet szárnyain, holnap a Gyűlölet és a Babona örvényeiben buknak el. Ma a Prófétát ölelik át a megtisztult színek megértő melegségével és holnap a Templom kufárainak

adják magukat gyáva eszközül... hogy végleg és végzetesen ráeresszék sorsukra a Latrok Barlangjának szellemét és uralmát.

Barátnak, testvérnek és vezetőnek Jézust választhatták volna és Jézus helyett Barabás kellett nekik.

Nemcsak egy ember vesztheti el életakarátát, biztonságát és egészséges idegzetét. Nagy történelmi viharok és éles sorsfordulók ha dulják az idő és a tér messzeségeit, megtántorodhatnak és végzetes szédületbe eshetik egy nép, egy nemzet is.

*

De a kábulat nem tart örökké. A lehangolásra mindig elkövetkezik a fölemelkedés és a Hazugság uralmát mindig összetöri az Igazság ereje. Ez nem üres biztatás. Ez történelem. Ahogy a kábulat megismétlődik, jön utána, mint történelmi megismétlődés: az erőteljes ébredés.

Nem tagadhatjuk, mert itt van előttünk a valóság: ma lefelé hajlik a történelem irányvonala, az európai ember sorsának tépett szárnya a nyomoruság és a szolgaság porát verdesi. A kapitalizmus gigantikus halálküzdeme hosszantartó, kínos vergődés. Az óriás haldokló fölözslása az európai ember életét mérgezi a legérezhetőbben és itt teremt az új rend és az új világ egy nyomorék és elaljasodott átmenetet. A háboru is itthagya nyavalyáit a világ szervezetében; vacogás és láz veri napjainkat, hiszen gennyes fertőzések száguldanak a gazdaság és a társadalom érhálózatának véráramában.

A kin, a bizonytalanság, az állandósult lázállapot fölbolygatta az idegeket: gyenge lelkek tétova vándorlásából teljesedik ki a kor politikai és szellemképe. Váltogatják az ideáljaikat és váltogatják lelki és gazdasági orvosait. Ma elárulják az eszmét, holnap cserbenhagyják a régi orvost. Az orvostól a kuruzslóhoz futnak; az eszmétől — a korbácschoz. Véráztatta a mai talaj: olyan a gyümölcse is. A különböző „izmusok“ úgy születnek napjaink szellemi zürzavarában, mint a kuruzsló fazékában a rotyogó silányság, a pancsok tömege.

Születnek, gyorsan születnek —: de úgy fognak meghalni is, ugyanolyan gyorsasággal.

Mert, ismételjük, a kábulat nem tart örökké.

Európa népei, azok, amelyek a diktaturák igájában nyomorognak, meg fogják találni önérzetüket, régi erejüket: önmagukat és céljaikat — és vissza fognak térni az utra, amelyről a demagógia és az erőszak ostromaival verték le őket, vagy amelyet egy szerencsétlen pillanat szédületében, önmaguktól hagytak el.

B É L Y E G Z Ő K E T

olcsón, jól és
azonnal készit

S T A M P A

bélyeggyár Arad, a
főpostával szemben

Nem az élet

**diktálja a közigazgatás tempóját. — Meg-
értő tisztviselők kellenek az aktatrónok
maharadzsái helyett**

(Arad). Évek óta folynak már kutatások, tanácskozások, széleskörű viták az állami adminisztráció racionalizálásáról. a közigazgatás egyszerűsítéséről. Ujra és újra felbukkannak az efféle hírek, de a probléma változatlanul fennmaradt mind a mai napig. Olyan dolog ez, amely régen megérett már az elintézésre s hogy egyik kormány a másiknak hagyja örökül, ez csak amellett bizonyít, hogy minden hatalmak között a bürokrácia még mindig a legnagyobb hatalom s ezzel a nagyhatalommal nem szívesen kezd ki semmiféle kormány.

De akármilyen nagyhatalom is legyen az állami bürokrácia, akármilyen tuskéspáncélu szörnyeteg legyen is a közigazgatás, kell hogy megszelidítsék, hozzászelidítsék az élethez, kell hogy rányissák az ablakokat és beeresszék az áporodott hivatali szobákba a reform friss levegőjét.

A sok-sok sürgős reform közül a közigazgatás egyszerűsítésének reformja nem a legidőszertlenebb. Sőt! A hivatalok mindig is súlyos gonddal terhelték meg a szegény embereket. A háboru óta azonban az állami beavatkozás egyre szélesebb területekre terjedt, egyre több és több dologba szól bele az állam, a megye, a város s mind több és több dolguk akadt az embereknek a hivatalokkal! A közigazgatásnak olyan labirintusa épült fel, amelyből alig lehet kitalálni. Azt lehetne mondani, hogy az ország elszegényesedésével egyenes arányban nőttek a hivatalok, nőtt meg a közigazgatási apparátus.

Ez bizony drága mulatság, amelynek terheit napról napra görnyedtebben, verejtékesebben cipelik a dolgozó tömegek. Lassacskán minden emberből akta lesz, az életre leüllededik az irattárak pora és sajátságos nyomasztó illata. A rubrikák egyre szaporodnak, az aktatömegek egyre nőnek, a rubrikákban elvész az ország, az aktákban az ember.

Hát csakugyan ideje, hogy végre komolyan nekifogjanak a közigazgatás egyszerűsítéséhez, rögtön az ünnepek után, — a hivatalok összevonásához. Legfőbb ideje, hogy racionalíjanak, nagyon ideje!

Halljuk, hogy pénzügyi szempontok is erősen belejátszanak ebbe az ugynevezett racionalizálásba. Hát igen, *olcsóbbá* kell tenni a hivatalokat, mert az ország nem bírja el a drága közigazgatást, olcsóbbá kell tenni a hivatalokat nemcsak úgy, hogy a költségvetés kiadási oldalán megtakarításokat lehessen elérni, hanem úgy is, hogy a költségvetés bevételi oldala is kisebb lehessen.

Kevesebb okmánybélyeg kelljen az ügyes-bajos dolgok elintézéséhez és kevesebb papiros. Kevesebb legyen az adó és kevesebb az utánjárás.

Mindebből még nem következik, hogy ezrével bocsás-

sanak el tisztviselőket, s főleg nem éppen muszáj, hogy kisebbségeket. Távolról sem ezt akarjuk és egyáltalán nem ezt értjük egyszerűsítés alatt. Ennek nem volna értelme! Az elbocsájtott tisztviselők szaporitanák a munkanélküliek táborát. Ez egészen helytelen „racionalizálás” volna.

A tisztviselők csak maradjanak a helyükön, nem őket, hanem a munkájukat kell racionalizálni. Az igazgatást kell egyszerűbbé tenni, mégpedig akként, hogy az ügyek *gyorsan és jól* intéződjenek el.

Ne kelljen a dolga után járó embernek félnapot eltöltenie a hivatalok előszobájában, ne kelljen lélekzetüket vesztve rohanniok egyik hivatalszobából a másikba. Ne találkozzunk a közpénzben táplált közigazgatásban kiskirályokkal, akatrónokon lebzselő közigazgatási maharadzásokkal.

Hivatásukat mélyen átérző emberek üljenek az íróasztalok mellett, akik a meghajszolt embertömegeknek legyenek segítségére és szolgálják ki őket, mert ez a dolguk, ezért fizetik őket. Ne kelljen az egyszerű embereknek szorongó szívvel besompolyogniok a hivatali szobákba, hanem azzal az érzéssel mehessenek oda, hogy ügyeiket megértéssel és szeretettel gondolják. A hivataloknak *ilyen* reformjára gondolunk mi. Az ilyen hivatalok olcsók, mert nem rabolják el az állampolgárok százezreinek idejét.

Az országhoz mértén, kétségkívül sok a tisztviselő. Egy helyesen racionalizált közigazgatásban a fele is elég volna. De van a racionalizálásnak ezer módja, amely mellett a tisztviselő másik fele is munkához juthat. Ki kellene építeni az iparfelügyeletet, ellenőrzés alá kellene venni mezőgazdasági munkásság munkaviszonyait, számon kellene tartani a gazdasági élet minden területét, különösképpen az ipari, mezőgazdasági és kereskedelmi áramlások szempontjából, a munkapiac szempontjából... egyáltalán a hivatalok tempóját az *életnek* kellene diktálnia és akkor az ilyen hivatalok nem volnának drágák, mert az élet sokszorosan visszakapná tőlük azt, amibe kerülnek.

A legujabbat

A legdivatosabbat

A legszebbet

nyujtjuk Önnek

**férfi és női szövetekben,
valamint selymekben**

S E R I L A N A

Arad, Minorita-palota

GYÁRI LERAKAT!

GYÁRI ÁRAK!

Vezérkari portrék

**Arad politikai, társadalmi, művészeti és
közgazdasági életéből.** (Cikksorozat)

Családi körülményeinél fogva is az élre született. Atyja társadalmi előkelősége belénevelte a tudatot: a Parecz család vezető pozícióra teremt. Ezt a tradíciót megőrizte Parecz Béla dr. és továbbfejleszti fia Parecz **Parecz Béla dr.** György dr. Vannak familiák, amelyekkel szemben az előzetes tekintély záloga nem indokolatlan. Ez előzte meg a közélet terén Parecz Bélát és az atyáról már most sugárzik a megbecsülés fiára és munkatársára, Parecz Györgyre. Amióta az itteni magyarság élete kisebbségi sorba szakadt, derült ki igazán Parecz Béla dr. tevékenysége és tehetsége a közért, helyesebben kisebbségi testvéreiért folytatott küzdelmei során. Az aradi magyarság parlamenti képviselőtét bizta rá és Parecz Béla dr. sűrűn adott bizonyítékot arról, hogy nem tekinti pusztá címnek az itteni magyarok reprezentálását. Szerénykedése talán kifogást emel ellene, de mi mégis elmondjuk, hogy az aradi katolikus gimnázium ismét megszerzett nyilvánossági jogát, Pacha Agoston dr. püspök mellett nagy mértékben ő szerezte meg hasonlóan lelkes munkatársai oldalán. A katolikus világi életben vállalt állandóan teljesített vezérszerepe méltóképen párosul azzal a pozícióval, amit a Magyar Párt vezérkarában tölt be. Ő a párt egyik alelnöke és nem frázis, ha kijelentjük, ő vesz talán a legszorgalmasabb részt a párt egy-egy megmozdulásában. Ritka a gyűlés, amelyen őt nem láthatjuk, ritka az a gyűlés, amelyen nélkülözni lennének kénytelenek magvas felszólalásait. Parecz Béla dr. világszemléletének szélessége, gyakorlati készsége minden napirenden szereplő ügyszálhoz tartogat irányjelző hozzászólást, amelynek sok esetben a kérdések vitáját friss és helyes mederbe terelték. Ha vannak érzelmi szónokok, akkor Parecz Béla dr. a logika és a következetesség hibátlan felépítésével dicsekedhet retorikailag is példás szónoklataiban. Nem érzelemre, az értelemre kíván hatni, az intelligencia fölényes fegyvereivel hadakszik és még a többségi körökben levők is elismerik, hogy Parecz Béla dr. a politikai józanság és igazmondás mintaképe. Az aradi magyarság megnyugvással veszi tudomásul mindenkor, ha egy-egy ügyének kivitelét Parecz Béla dr. vállalja. Ez ugyanis a törhetetlen akaratot és fáradhatatlanságot jelenti,

Arad előkelő közönsége
GH. ILICA

cipőszalonjában, str. Románulii (Bohus-p.) szerzi be cipőszükségletét
Orvosi rendelésre gyógycipők, betétek, lúdtalp, bokasüllyedés és talp-süllyedés ellen
nagyon olcsó árban készülnek.

amely nem utolsó sorban vezeti célhoz a problémákat. Parecz Béla dr. politikai aktivitását a parlamenti életben néhány éve nélkülözi a magyarság. Az állandó jellegű lekötöttségnek ez a hiánya szomorú bár, de abból a szempontból mindenesetre kellemes, hogy Parecz Bélának így több alkalma nyílik az Aradi Magyar Párt életében tevékenykedni, amiből mindég jelentős haszna van az ittelő magyar közületnek.

Egy azóta felszámolt pénzintézet igazgatói székéből lépett Arad kereskedelmi és ipari életének középpontjába, a kamara főtitkári állásába. Pályájának nyilegyenes menetét tekintve, jogosan mondható, hogy a szorgalom és a tehetség párosulásából származó rátermettség nyerte el jutalmát. amikor őt ültették a főtitkári állás nagy szaktudást és körültekintő higgadtságot igénylő székébe. Ebből a pozicióból egyidőben politikát csináltak Aradon, ő azonban szinte oktató példáját nyújtja annak, hogyan lehet innen a kiegyenlítődés bölcs mérsékletével kormányozni a város kereskedelmi és ipari életének hivatalos ügyeit. Ilyen mostohán kezelt városban, mint Arad, nagy vívmány, hogy a kamara intézménye felé nem az elmulás feletti sóhajok sajnálkozása száll. Pacuraru Brutus valósággal mesteri módon tudta mindenkor felhívni a figyelmet Arad kamarája iránt. Az aradi kamarától, azaz, tőle kiinduló szép gondolatok jelezték, hogy ez az intézmény az alkotó munka szellemében tesz tanubizonyságot jelentőségéről. A problémák egész rengetegében vette fontolóra a kereskedelem és iparügyi kormányzat azokat a szempontokat, amelyekre éppen az aradi kamara mutatott rá. Ezeknek a szempontoknak szakszerűsége, körültekintő józansága pedig csakis Pacuraru Brutus munkásságának értékét bizonyította. Pacuraru Brutus azonban nemcsak a hivatalában kitűnő szakértelem, a társadalmi életben melegszívű emberbarát is. Ennek a melegen érző szívnek jótékony dobbanását sűrűn tapasztalhatták azok, akik altruista lelkületét ismerve, humanus szolgálakészségét igénybevették. Pacuraru Brutus tulnyomóan kisebbségi emberek ügyeit intéző intézmény élén áll és hogy még egyetlen alkalommal sem merülhetett fel ellene olyan kifogás, amely a többségiekhez tartozó hatósági vezetők ridegségét panaszolná el, ez a körülmény méltóképen jelzi azt a rokonszenveljes közmegebecsülést, amelynek kellemes melege veszi körül Aradon.

Arad és Aradmegye a legutóbbi országgyűlési választások során nem jutott magyar képviselőhöz és a polgárság azt hitte az első napokban, hogy nem lesz ember, akihez panaszával fordulhatna, aki ügyes-bajos ügyeit, sérelmeit elintézza és orvosolja. Ugy a gazdák, mint a kereskedők és iparosok tanácsstalanul álltak, amíg meg nem tudták, hogy Cojoiu Romulus dr. is a megválasztott képviselők listáján szerepel. Akkor megkönnyebbülés vett erőt úgy a magyarokon, mint a románokon, mert jól tudták, hogy Cojoiu

Romulus dr.-hoz mindig bátran fordulhatnak, mért nála megértést találnak minden bajukra.

Coțoiu Romulus dr. fiatalon került Aradra és Robu János dr. volt polgármester leányát vette feleségül. Mint ügyvéd számtalan perben ért el nagy eredményeket és sok ügyfelének vagyont mentette meg, másokat viszont bűnügyekben sikerült felmentenie. Az is igaz, hogy abszolút rossz ügyeket sohasem vállalt el és nem képviselt a bíróságok előtt sem. Perbeszédeit mindig vaslogikával építette fel és érvei meggyőző hatásúak voltak. Idősebb jogászok is szívesen hallgatták végig okfejtéseit, világos szép előadását, mely mindig ment volt a terjengősségtől. A legkényesebb politikai perekől a legbonyolultabb kereskedelmi ügyekig mindenkor megállta helyét a tárgyalóterem asztala mellett. Több bank választotta meg ügyészének és irodája a legnépszerűbbek egyike Aradon.

A politikában Coțoiu Romulus dr. mindig a liberális párt hívének vallotta magát és hiven kitartott pártja mellett ellenzékben is, mert sohasem követte a husosfazék politikáját, hanem az elvekét. Amellett az aranyközéputon tudott maradni és bár jó román, sohasem gyűlölte a nemzetiségeket és megértéssel viseltetett bajaik és sérelmeik iránt. A szélsőséges irányoktól mindenkor távortartotta magát és fiatal korát megcáfoló higgadsággal gondolkodott a vajudó kor aktuális problémáiról. Amellett ezt a felfogását nem szégyelte bármily alkalommal bátran vallani és nem félt attól, hogy nemzetének vagy magának árt vele. A kamarában Arad polgársága sulyt kap Bucurestiben is,

Coțoiu Romulus dr. mint ember a legmagasabb humanitás elveitől vezérelteti magát. Erről az utról sohasem tért el és a legegyszerűbb emberben épügy az embert keresi és látja, mint a legnagyobbakban és leghatalmasabbakban. A szeretetet isteni eszméje irányítja minden cselekedetét és minden szavát, Soha senkivel sem volt viszálya, vagy harca, a legudvariasabb módon áll mindenki rendelkezésére, minden időben és helyen. Mint az iparos szindikátusok és a Polgári Jótékony Egyesület ügyésze a legkülömbözőbb társadalmi osztályokkal érintkezik és a kis emberek épügy szeretik őt, mint a nagyok. Magas erkölcsi felfogása távortartotta és távortartja őt minden kétes ügytől, de minden igaz dolog a leghűbb védőjét találja benne. Ha modjában áll, segít minden embertársán, aki arra rászorul, nincsen kulturális és jótékonyági akció, amitől ő távortartaná magát.

Coțoiu Romulus dr. ugyis mint ügyvéd, ugyis mint országgyűlési képviselő, de legfőképen mint ember, diszére válik Aradnak.

Pavel SEBŐK Pál

ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand 15.

Specialist de mobile din piele, tapiseri și decoraturi
Bőrbutor specialista, kárpitos és diszítő

A földrengések gyakorlati haszna

A regáti földrengéssel kapcsolatban a következő igen érdekes nyilatkozatot kaptuk egy aradi középiskolai tanártól, aki tudós művelője a szeizmológiának.

(*Arad.*) Szörnyű élmény a földrengés, nemcsak az egyszerű embert rendíti meg, hanem a természettudóst is. A nagy Charles Darwin száz évvel ezelőtt, amikor következményeiben korszakalkotó földkörüli utján járt, 1835 február 20-án átélt egy ilyen nagy katasztrófát a délamerikai Valdiviában s magyarul is megjelent utleírásában ezt jegyzi föl róla:

„Egy ilyen nagy földrengés lerombolja a legrégebb fogalmainkat is; a föld, amely valóságos jelképe a szilárdságnak, úgy mozgott a lábaink alatt, mint egy vékony kéreg valami folyadék fölött.

Egyetlen másodpercnyi idő a bizonytalanság olyan furcsa érzését keltette föl a lelkünkben, amit órákig tartó elmélkedés se idézhetett volna elő“.

Földrengéses vidékek

A földrengések gyakorisága nagyon eltérő a föld egyes részein. A mi országunk ebben a tekintetben nagyon szerencsés, mert nálunk csak ritkán fordulnak elő földrengések. Ugyanilyen szerencsés területek európai Oroszország közepe, Egyiptom, Brazília stb. Braziliában az egész 19. század folyamán összesen csak 39 földrengést jegyeztek föl.

E szerencsés helyekkel szemben vannak olyan vidékek, ahol — hogy úgy mondjuk — a földnek szinte állandó betegsége a rengés. Ilyenek Olaszország, Görögország, Kína, Japán, Peru, ahol gyakoriak a pusztító földrengések. Így Olaszországban az 1891-től 1920-ig terjedő időszakban 4954 földrengést jegyeztek föl, az évi átlag tehát 165 földrengés. Japánban 1885-től 1892-ig 8331 volt a földrengések száma, az évi átlag itt eléri az 1041-et *Vagyis naponta körülbelül 3 földrengés!*

Az utolsó száz évben több borzalmas földrengést élt át a világ. Az 1755-i lisszabvni (Poriugália) földrengésnél csak magában Lisszabonban 50.000 ember pusztult el néhány másodperc alatt. Ennek a földrengésnek ereje akkora volt, hogy még a 2000 kilométer távolságban lévő Skótországnak, továbbá Svájcban és Olaszországban is érezték a hatását, a skót tavak vize erősen megremegett. Még borzalmasabb volt az 1908-i messinai földrengés. *Itt több mint 60.000 ember vesztette életét.* A tíz év előtti (1923) roppant arányú japán földrengésre még emlékeznek az újságolvasók. *Ennél 99.000 ember meghalt, 103.000 megsebesült és 43.000 eltűnt.*

A földrengés okai

A kiváltó okok tekintetében a földrengések nem egyformák, csak abban egyezik meg valamennyi, hogy a Föld szilárd kérgének belsejében történik valamilyen hirtelen változás, amely a felszínen is megérezhető rengés formájában. Így megtörténhetik,

hogy a föld mélyebb rétegeiben állandó szivárgó talajviz nagy üregeket mos ki egyes helyeken. Ha ez az üreg idővel beomlik, földrengés áll elő. De az ilyen oku földrengésnek a rengési területe rendszeren kicsi és a pusztító hatása se lehet jelentősebb.

Másik gyakori földrengési ok a *vulkanizmus*. Ha a földrengés olyan helyen fordul elő, ahol a közelben még működő vagy már kialudt vulkánok vannak, akkor közelfekvő a föltevés, hogy a föld belsejéből kitörni akaró izzónfolyó lávatömeg vagy, nagyfeszültségű gáztömeg remegteti meg a föld felszínét. Humboldt úgy is gondolta el valamikor, hogy

minden vulkáni kráter voltaképpen biztosítószelep a földrengés ellen.

Am a földrengéseknek ez a két okozója csak jelentéktelen szerepet játszik egy másik, sokkal hatalmasabb erő mellett, amely az igazi nagyszabású és pusztító földrengéseket szokta kiváltani és amelynek megismerése érthetővé teszi azt is, hogy a föld bizonyos helyein miért sokkal gyakoribbak a földrengések, mint másutt.

A Föld öregedő égitest, amely éppen olyan öregedési jelenségeket mutat, mint akármelyik öregedő élőlény, csak más tünetekben. Mint minden égitest, a Föld is állandóan meleget sugároz ki a világűrbe és így a sok-sokmillió év folyamán lehül. Ha egy szilárd test lehül, a térfogata kisebb lesz, vagyis zsugorodik. Am a már évmilliók előtt lehült szilárd kéreg nem képes még jobban összehúzódni úgy, hogy az alakját is megtartsa. Tehát az történik vele, mint például a télire eltett aszalódó almával. Az almából a tél folyamán folyton párolog a víz, tehát szintén összezsugorodik. Keményebb héja úgy követi ezt az összezsugorodást, hogy meggyűrődik, megráncosodik.

Nos, ugyanez történik a Föld szilárd kérgével is: gyűrődések, ráncok képződnek rajta, mint az alma héján vagy az öregedő ember bőrén. Csakhogy míg az alma héja vagy az ember bőre puha és így állandóan követheti a zsugorodást az összegyűrődéssel, addig a Föld kérge szilárd, a belső zsugorodás tehát bizonyos vonalak mentén egyelőre csak nagy feszültségeket idéz elő. Mikor aztán a földrétegek, kőzeteg feszültsége elérte a tetőpontot és nem megy tovább, akkor hirtelen, robbanásszerűen áll elő a már meglévő ráncok újabb gyűrődése, ez a földrengés. Illetve ez teszi a földrengéseknek azt a fajtáját, amelyeket diszlokációs, áthelyeződési vagy vetődési földrengéseknek nevezünk. Ezek a legpusztítóbbak, ezeknek a hatása terjed ki a legnagyobb terü-

Cipő- és uridivatkülönlegességek

legolcsóbban

Apponyi Testvéreknél

A városházával szemben.

letre. Így például az említett 1755-i lissaboni földrengés hatásterülete jóval nagyobb volt, mint a mai Magyarország területe.

Az ilyen vetődési földrengések tehát régi gyűrődésvonalak mentén következnek be. Ez adja a természetes magyarázatát annak, hogy bizonyos helyeken miért gyakoribbak a földrengések, mint másutt. Peru, Japán stb. ilyen gyűrődésvonalak mentén foglalnak helyet, tehát ők szenvedik meg legjobban a föld öregedését. És ilyen eredetű katasztrófa lehet a mostani indiai is.

Földrengés-hullámok

A földrengések tanulmányozásával külön tudomány foglalkozik, a szeizmológia, amelynek alapját Mallet Róbert vetette meg a múlt század közepe táján.

Sajnos, nincs helyünk arra, hogy többet is mondjunk erről a nagyon érdekes tudományágról. Csak annyit említünk meg, hogy a világ minden művelt országában földrengési intézetek tanulmányozzák erre a célra szerkesztett, igen finom és érzékeny, önműködő műszerekkel a földrengéseket. Így már régen tudjuk, hogy

a földrengés épügy hullámokban terjed tova, mint amilyen tova terjedő hullámokat idéz elő a vízbe dobott kő.

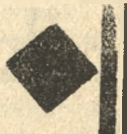
Tudjuk, hogy ezek a földrengési hullámok másodpecenként 3,8 kilométernyi tekintélyes sebességgel haladnak tova a föld felszíni rétegeiben. Tudjuk, hogy ezeknek a hullámoknak a sebességét és egyéb tulajdonságait befolyásolja az, hogy közben milyen rétegekben haladnak át.

Nem kell azt hinni, hogy ez a tudományos földrengéskutatás csak tudományos játszogatás, amelynek semmi gyakorlati haszna sincs, mert hiszen úgy se tudjuk elhárítani a földrengéseket, ha még olyan alaposan tanulmányozzuk is őket. Ez igaz. De mégis a földrengéshullámok tanulmányozásának köszönhetjük azt a gyakorlati szempontból is nagy fontosságú legújabb vívmányt, hogy

mesterséges földrengésekkel kutatnak petróleum és egyéb ásványi kincsek után.

Mégpedig úgy, hogy bizonyos alkalmasnak látszó helyeken nagy robbantásokat idéznek elő mély furrásokban. A robbantás helyétől pár kilométernyi távolságban fölállított földrengésjelző készülékek megmutatják, illetve a hullámok terjedésének módjából következtetni lehet arra, hogy milyen rétegekben hatoltak át. Nem egy petróleum-, só- és egyéb telepet fedeztek már föl ezen a módon.

Ne nézzen se jobbra, se balra

**Cipőt: jót, olcsót és divatosat
csak a több évtizedes**

Szigeti Oszkár
cipőáruházában vásárolhat —

a s z i n h á z - p é n z t á r r a l s z e m b e n .

Ingovány.

Látogatás a társadalom sarába süllyedt emberek között. — Az inség szigetére szakadt összeroppant gerinceknek már minden mindegy

(*București.*) Elmentünk a főváros egyik legismertebb tömeglakásába, hogy a legujabb földtani kísérletek mintájára akusztikai mélységmérést végezzünk. Ez a mélység mérés-mód abból áll, hogy a fenékhez ütődött vagy fölrobbant tárgyak, illetve lövedékek hangjának terjedési sebességéből állapítják meg a szakadékok, barlangok és üregek mélységét. Mi is üzeneteket küldtünk a mélységbe, hogy a visszaérkező hangokból megállapíthassuk a szakadékok mélységét...

Óriási hombár füledt levegőjében néhány tucat férfi tartózkodik. Orrfacsaró, irtózatos emberszag az első észleletünk, amely győz a szem és a fül érzékelésén. A padlón és a padokon heverők legnagyobb része husz és harmincöt-év között van, az élet tegtermőbb éveiben. Arcuk borostás, fejük csüggedt, mozgásuk egykedvű, szemük olyan, mint a megvert állaté. Hang alig hallatszik. Nincs mondanivalójuk se egymásnak. Néha-néha hallunk egy-egy durva kifakadást, amikor veszekednek a helyért, a későn jöttek, a törzslakók az ujoncokkal, mert a kályhák közelébe kerülni kivételes örömet jelent.

A vackuk málladozó, szétfoszlott felső kabát, fejük alá gyürt micisapka. Fénytelen, durva nézéssel, sötét tekintettel bámulnak a menyezetre, amelyen a mozgó alakok arnyékainak képei játszanak. A tulnyomó többség már lepihent, csak néhányan álldogálják körül a kályhakat, hogy a járkálástól, álldogálástól elcsigázott, kipállott lábukat merengessék. A kapcarongyok ott gőzölögnek előttük.

*

Munkatársunk két évvel ezelőtt is járt egy hasonló tömegszálláson. Akkor még körülvettek bennünket, ezer dolog felől érdeklődtek tőlünk mintha üzenetet hoztunk volna nekik egy világból, amelynek valaha ők is tagjai voltak, ahová minden hajótöröttségük ellenére visszavágyának, ahonnan csak kényszerítő körülmények ereje üzte el őket. Most bizalmatlanul, ellenszenvesen, alig néhányan akarnak beszélni. Félhangosan kérdik egymástól:

— Csak nem detektív?

Amikor meghallják, hogy ujságíró jár közöttük, befelé fordulnak, egy-kettő figyelmötzetőn odakiált a körülöttünk állóknak:

— Vigyázz, el ne jártasd a szájad!

Se érdeklődés, se ellenállás nincsen. Az élet náluk vegetálássá züllött, a legnagyobb vágyuk az, hogy minél előbb alomszalmára, rongyágyra, kemény padra kerüljenek és be-

csukják szemüket. Összeroppantak a délceg, derék vonalak, az egész tömeg puhány massa. A legtöbben véglegesnek érzik a leszakadást, állandónak az inség szigetét, amelyre a haramiaélet számüzte őket.

Amikor ezer iszonyat nyuzza a lelkünket és torkunkat a fájdalom szorongatja, amikor idegzetünkön remegő villanyáramként futkosnak a kilátástalan világhírek, hiába kérdeztük meg tőlük, hogy

— Tudják-e, mi ujság?

— Nem olvasunk mi ujságot, nem érdekel minket, néha megnézzük az apróhirdetést, ha ki van ragasztva, de azt is hiába.

— Nem is tudják, mi történik a világban?

— Hallunk mi azért.. és nem szólnak többet.

— Mit csinálnak, ha innen reggel kimennek?

— Koldulunk vagy néha trógerolunk. Ha elfognak bennünket, megyünk a dologházba, ott teleszedjük magunkat férgekkel, akkor aztán kiballagunk a fertőtlenítőbe és kezdődik a móka előlről. Inget nem váltottam ősz óta, minden vackom szétment, mint a rongy, olyan a nadrágom, akár a szita.

Beszédüknek minden második szava tolvajnyelvből való, ezzel épp úgy találkozhatunk itt, mint akár Bécsben vagy Budapesten — befenntesnek kell lenni, hogy megértse őket az ember, mintha már beszélni is elfelejtettek volna a köznap nyelvén, mintha a szavakkal is érzékeltetnék, hogy ők külön életet élnek.

— Mozi?

— Ne csináljon nekünk cirkuszt! Én Tom Mixet láttam utoljára, amikor még volt kerékpárom és filmeket hordoztam.

— Könyv?

Nagyot nevetnek és a vackok alól előkerül néhány levelekre fakadt sárga detektivregény, Ig. Hertz kiadása.

— Ha nem tudunk aludni, hát olvasunk. Vagy itt vagy különféle buvóhelyeken.

— Családjuk van?

— Huszonkilenc éves vagyok, három éve nem dolgoztam tovább egyhuzamban, mint öt hétig. A feleségemet és három gyermekemet karácsony óta nem láttam. Minek menjek hozzájuk, hogy a fülembé bögjenek? Az asszony mos, de abból nekem nem jut.

— Hát belenyugodtak abba, ami magukkal történt? — Vállukat vonogatják és nagysokára egyikük így válaszol:

— Majd kérdeznek minket...

— Vannak nőismerőseik

— Neki van, — mutatnak egy nyurga legényre és a félig kinyílt szájából sóvár, sárga fogak villanak ki —, ő a bubí, dohányt kap a nőtől, meg kimossa az ingét.

— Segély a primárian, akcióebéd, hig, lötty leves meg egy falás kenyér, — ez az egész „zaba“.

A legtürelmetlenebb közöttük most odaszól a társaihoz:

— Mit dumáltok annyit, még éhesebbek lesztek, mint voltatok. (Mindezt persze a legsajátosabb tolvajnyelven kifejezve kell elképzelni, ami éppen olyan idegenül hangzik románul, mint magyarul a pesti „hekus“, „flammós“, „meló“ vagy „staub“).

*

Harminc-negyven ember körül van itt a létszám, ennyi elsüllyedt ember. Ime, ide vezet, ebbe a fizikai és lelki pusztulásba a mai nyomoruság. Így válaszol a mélység. A lép fortyog, az ingovány újabb áldozatokat nyel, a közömbösök lelke lidérclángként lebeg a zombék fölött...

Ha ezek az emberek gyaluforgácsok között, háromlábu széken, tüvel a kezükben vagy állványokon élhetnének és dolgoznának, emberi öntudatuk volna és büszke férfiak lehetnének. Most együtt ők jelentik a társadalom sarát, iszapját, amelyet minden reakció úgy dagaszt, ahogy akar.

A mai társadalmi szervezetnek fennmaradását ez a mindenbevaló betörődés meghosszabbítja. Nem szabad bambán belenyugodni az embertelen nyomoruságba, hanem hinni és bízni kell a jobb jövőben és harcolni kell érte.

Asszony a tükör előtt

*Te tudod csak és tükröd, hogyha
gyürt, fáradt arcod onnan szembe-
néz,*

*hogy mint almáriomon a gyümölcsöt
kikezdte már szépségedet a penész*

*Mint téli alma fonnyadsz észre-
véltlen,*

*bőröd rugalma enged, meglazul
olyanná válsz, mint kép a muzeum-*

mikor repedez rajta a lazur.

*Szemed gödrén szorgalmas pók ta-
[nyázik*

*s hálót bogozva egyre egyre sző,
kerek kis állad szögletekbe csorbul
s ajkad sarkán két mély barázda nő.*

*Próbálsz elhazudni önmagadnak
s arcod tündéri szépre bővölöd
fakó hajad aranyszínekbe mártod
s ívesre rajzolod szemöldököd*

*és homlokod mögül el, messze üződ
emlékeid mardosó méhraját,*

*ne szurjanak s ne csordítsák a
[könyvek
keserű, sós, mardosó harmatát'*

*Mert ellenség a könny s csak egyre
[vént*

*s öregnek lenni izzó fájdalom.
mikor a lélek görcsösen tapad még
híu, mulandó földi vágyakon,*

*mikor a lélek nem tud elpihenni
s nyűt testruháját forrón perzseli
s kigyulva tőle mint egy éji fáklya
keservedet világgá lengeti*

*Hiába minden. Lassan elsötétül,
üszökbe hamvad, ami fáklya volt.
hagyd könnyedet esőként hát omol-*

*[ni
a sírás sok vésztes tüzet elott,*

*törd össze tükröd és a végtelenség
időtlen tengerén bámuld magad.
ahol az évek lassan elgyűrűznek
és, ami szép volt, mindig szép
[marad*

Várnai Zseni

Mindnyájan egyért, —

a szent bürokratizmusért

(Târgul-Mureş.) Tegnap délelőtt megint találkoztam az ötödik kerékkel. Megint, mondom, mert megint felbukkan előttem, mint ahogy a parafadugó szokott az árvizi hullámokban. Néha éveken nem látom, aztán megint a szemem elé kerül. Az ötödik kerék. A felesleges ember. Akinek mindenki elnéz a feje fölött. Turgenyev biztosan róla írta világhíres novelláját, de ha nem, hát róla fogunk írni egy ilyent. Ha majd lesz, aki tud. Husz év óta ismerem és husz év óta tudom róla, hogy az a főfoglalkozása, hogy ő a fölösleges ember. Van benne gyakorlat; nem érzi hát az állapotot kinjárt, se az önérzetbeli lealacsonyítást, ami vele jár. Neki könnyű; de nekem, illetőleg nekünk... nekünk kissé már nehezebb.

Mert... hiszen éppen erről akarna szó lenni... ott ülünk a receptor előszobájában.

Kisebb nagyobb adóbetegségünk van valamennyiünknek és szeretnénk egy kis gyógyulás miatt az adminisztrátor ur elé jutni. Mert későre jár az idő s egy félóra múlva már alig ha lehet. Az előszoba lassanként megtelik, s még mindig nem lehet. Az ügyvéd ur, aki két aktatáskával ül előttem, kövéren emelkedik ki közülünk és noha megállapította már a ravasz stratégiát, hogyan előzhet meg mindnyájunkat, még mindig nem jutott be az adminisztrátori szentélybe. — Önagysága idegesen rizспорozza az arcát s ötpercenként igazítja ajkán a ruzst... minden hiába. Ábrahám ivadékai ülhettek így a babiloni vizek

fölött, elernyedve, egyre fogyó reménységgel... azaz, hogy mégsem... mert mi az, hogy babiloni fogság, ahhoz képest, amikor a mi közigazgatásunk fogságába esik az ember... Az ártatlan adóalany...

*

Ülünk, hallgatunk, olvasunk és egymást nézzük. Még senki sem sir. Az ötödik keréknek pláne égi üdv fénylik a homlokán.

Már veszedelmesen közeledik a záróra ideje. Éppen két órája, hogy várunk. Imittamott egy-egy halk megjegyzés, nekiinduló, majd megtorpanó félénk morgás. A szolgálga ajkára teszi az ujját: Liniste, csendet kérek domnilor, az adminisztrátor urnál fontos tanácskozás van!

Csakugyan fontos tanácskozás... Ki is hallatszik a hangja az ajtó résein.

— Tudod, barátom, a nagyanyám volt erről a leghiresebb... Tele volt a házunk mindig, az istenfáját... (Azt hiszem, ez a szó helyes fordítása.) Nálunk senki se tudott olyan... Mert nézd...

A kövér ügyvéd lassan pukadozni kezd. Mi többiek pedig fölcsatlakozunk az ötödik kerékhez. Mindnyájan fölöslegesek vagyunk, csak ő az egyedüli, akiért lenniünk kell, a Pótolhatatlan és a szükséges — a közigazgatás.

*

...Az idő mulik. Már háromnegyed kettő. Az adminisztrátor ur még mindig „tanácskozik.“ Elernyedtünk, haldokolunk, le vagyunk győzve...

SOS.

Érdeklő talán...

(Timișoara.) Nem mindennapi furfanggal csapott be Timișoarán néhány hiszékeny művészembert a szélhámoskodásaiból élő, egykor jóhírű ügyvéd. Legelőször megjelent az ismert zongoraművésznél s bemutatkozott, mint a Bucureștiben rendezendő nemzetközi művészverseny helybeli megbízottja s egy fényképet kért. Együttal megemlítette, hogy a hangversenyt a király személyes védnöksége mellett fogják megtartani, a győztesek királyi kitüntetésben részesülnek. az anyagiakat illetően pedig mindössze száz lei nevezési díjról van szó. A zongoraművész — a várható sikerekre való tekintettel — készségesen fizetett. És fizetett a festőművész, a hegedűtanár, az amatőr szavaló, a műkedvelő primadonna és talán még most is fizetnének a többiek is, ha rá nem jöttek volna az ex-ügyvéd átlátszó trükkjére. Most ezután is figyelmeztetik művésztársaikat, hogy nem lesz művészverseny, sem királyi kitüntetés...

A megindult tavaszi építkezésekkel kapcsolatosan hihetetlenül nagy érdeklődés mutatkozik az új lakások iránt. Alig kezdik meg egy belvárosi villa fundamentumát, máris körül szimatolják a lakásreflektánsok, kritizálnak, tervezgetnek, sópánkodnak a „drága” lakásbérek miatt, de legszívesebben máris beköltöznének. Átlagban az új villák tulajdonosai már a tető felhuzása előtt kiadják a lakásokat, sőt ujabban már szigorúan válogatnak is, az új lakók fizetőképességére való tekintettel. A jobb telkek ára egyre növekszik, hasonlóképpen az építkezési kedv is.

Jól sikerült műkedvelői előadást rendezett a Magyar Nőegylet a Városi Színházban, a magyar színtársulat javára. A nemes cél érdekében legjobb tudásukat nyújtották a szereplők: Dr. Kriván Gyuláné, Czédlyné, Ritterne, Trimmelné, Zimmermann Mária, Gál Magda és Bing János. A „Liliom” pompásan sikerült előadásáért a közönség lelkes tapsokkal honorálta a buzgó szereplőket.

Érdekes panasszal fordult néhány józsefvárosi szegénysorsu szülő a szerkesztőséghez. A józsefvárosi katolikus egyházközség ugyanis népkönyhát tart fenn az elemi iskola helyiségében az ellátatlan gyermekek részére. A népkönyhán mindaddig kifogástalan ellátásu és szeretetteljes bánásmódban részesültek a gyerekek, míg néhány nappal ezelőtt

Tavaszi újdonságok, valódi gyíkés panzer cipők

Muhary női cipő különlegességek, I a Norma gyermekcipők,
original kézivarrott férficipők

DEUTSCH

cipőáruház, Neuman-palota

— nyilván felsőbb rendeletre — ridegen elkülönítették egymástól a katolikus és protestáns gyermekeket. A katolikus gyermekek továbbra is a kényelmes és pedagógiai igények-megfelelő asztaloknál ülnek, míg a protestánsokat a fal melletti lócákra vezényelték, ahol elkülönítve, ölben tartott edényekből kell elfogyasztaniok az ételeket. Több protestáns vallásu szülő ezeketán kénytelen volt a népkonyha támogatásáról lemondani.

Frank Sári és *Dénes Ernő* április 8-án házasságot kötöttek.

Magas nivóju irodalmi előadást rendezett Timișoarán husvét vasárnapján az Erdélyi Magyar Írói Rend, nagybeteg költőtársuk: *Szombati-Szabó István* felsegélyezésére. *Berde Mária* széles koncepcióju előadást tartott az új erdélyi irodalom célkitűzéseiről, *Tabéri Géza* legujabb novelláját és néhány versét adta elő, *Endre Károly* pedig „Ember a csillagok alatt” címü versciklusából szavalt pompás részleteket. Az irodalmi est külön élménye volt *Gyenge Gyula* szaválása, aki Szombati Szabó István néhány költeményének előadásával nagy sikerrel mutatkozott be a műértő publikumnak. Gyenge Gyulában szugesztiv erejü, mély érzésü előadóművészt ösmertünk meg. (†)

Három a kislány

Papp Marcsa, Singer Lili, Nyiri Magda

(*Timișoara*). Évek óta lovagolnak kedvenc vesszőparipájukon a társadalomtudósok, lélekbuvárok és pedagógusok : a legfiatalabb generáció állítólagos erkölcsi sülyedésén és szellemi értéktelenségén. Vértfagyasztó színekkel festik meg a fiatalok portréit, különösen a fiatal lányok karakterét kezdik ki előszeretettel s ha vakon hinnünk kellene a különböző nagy szavak és megállapítások igazságaiban, akkor ugyancsak sötét jövő elé érkeznénk. Az események napi kónikása, az újságíró azonban félretolja az elméletek, az íróasztal melletti filozófálások megtévesztő függönyét és erepeti, eleven színében látja a fiatalok életét. A riporter most leveszi a tudósok ferde szemüvegét és objektíven tudálékos póztól mentesen bemutat három fiatal lányt, a mai társadalom három különböző irányu fiatal hajtságát.

A társaságbeli urilány: Singer Lili

Fiatal, egészen fiatal. Kulturáltsága és élettapasztalata azonban jóval meghaladja korát. Anyagi függetlensége mellett is érzi, hogy intenzíven kell valamivel foglalkoznia, célt kitűzni és eredményt produkálni. Legközelebb fekszik természetesen az amatőr-művészet. Lendülettel és kitartással próbálkozik: mozgásművészettel és színészettel. Csak ön-

magáért, a munka kellemes érzéséért, csendben, spontán, hiu ábrándok és fantasztikus tervezetések nélkül. Emellett őszintén vonzza az irodalom és a képzőművészet, olvas, lát és bírál. Viszont a szociális és politikai problémák nem érdeklik, látókörén kívül esnek, nem filozofál, a készen kapott társadalmi lehetőségeket használja fel. Szellemi életéhez hasonló intenzitással igyekszik szórakozni is, hedonista társaság, színház, mozi, tánc. Társadalmi érintkezési felülete széles, de többnyire felületes. Férjhez fog menni. Megelégedett lesz.

A művésznövendék: Papp Marcsa

Fiatalos rajongássá fokozza, mesterségesen szítja a művészet közelében érzett lázat. Reális körülményekről nem szívesen vesz tudomást, társadalmi igényei alig vannak. Tanul minden idegével: rajzolás, festés, iparművészetet. Ösztönös zenerajongó, fogékony, tág szellemű. Az irodalom is erősen foglalkoztatja, de inkább a líra és a poézis. Szinte menekül a realitásoktól, néha fellengző, sokszor őszintén idealista és természetszerűleg egyoldalú. Társadalmi és politikai téren teljesen járatlan, megtudja győzni önmagát, hogy erre nincs is szüksége. Csupa érzés és szubjektív kritika, érzelmi passzivitás és megható jóhiszeműség. Mint munkás kevésbé használható, eszmei rajongásának fázisai irányítják. Mire lelkileg teljesen kifejlődik, minden része rezonális, kifinomult, irreális nő lesz. Férjhez akar menni, minden romantikus hajlandóságával együtt.

A dolgozó lány: Nyiri Magda

Céltudatos, meglepően komoly, izzig-vérig kötelesség-tudó. Hivatalnok. Munkájában nem ösmer fáradságot, kötelezettségeinek nőiességét is alárendeli. Szívélyes, megértő, eszmék szomjas kutatója. Logikai adottságai éles szemlélővé teszik, főleg a társadalom helyzete és jövője érdekli. keres, kutat, hallgat és gondolkodik. De veszedelmesen tapasztalatlan. Önnállóan nem tud disztingválni, nem eléggé széles látókörű, hogy megkülönböztethesse a talmit a valódi értéktől. Férjhez akart menni. Most a katonai fogházban várja a többiekkel együtt a kommunista-revük tárgyalását. De most is dolgozni szeretne.

(f.)

**Mindennemű könyv-
kötészeti** munkát vállalok a legolcsóbb árban, izléses, diszes és praktikus kivitelben

A. Mihailoviciu

Arad, Kultur-palota.

Háromnyelvű

szintársulat alakul Timișoarán

(Timișoara.) A maga nemében is páratlan érdekességű akció indult meg Timișoarán: román, magyar és német nyelvű állandó szintársulatot akarnak létesíteni. A kezdeményezés egy ismert bánsági liberális szenátor elgondolásából indult ki s információink szerint már a közeli megvalósulás előtt áll. A szenátor beható tárgyalásokat folytatott Bucureștiben az illetékes kulturális fórumokkal és sikerült olyan ígéretet kapnia, amely szerint

a kormány tekintélyes összegű szubvencióval hajlandó támogatni a Timișoarán létesítendő háromnyelvű szintársulatot.

A társulat művészei az ország legtehetségesebb román, magyar és német színészeiből fognak rekrutálódni, olyképen, hogy a társulat mindhárom nyelvű prózai és énekes színművek előadására teljes színészgárdával rendelkezék. A művészi program összeállítására vonatkozólag különböző kombinációkról tárgyalnak, amelyek közül a legvalószínűbb lesz a prózai és énekes színművek párhuzamos mennyiségű előadása. A nemzeti kulturszemponatok tekintetében pedig

Timișoara lakosságának nemzetiségi számarányának megfelelően mindhárom nyelvű színpadi termékek váltakozva kerülnek majd előadásra.

A társulat állandó zenekart fog szervezni a helybeli állástalan zenészekből, akiknek élére fővárosi kulturájú karmestert szerződtetnek.

A várossal folytatott tárgyalások is eredményesek, amennyiben nagyobb összegű városi támogatást fog kapni a társulat és messzemenő segítséget a színházzal kapcsolatos propaganda és adminisztráció ügyeiben. A szintársulat állandó jellegű lenne s az egész évi színházi szezont betölténé előadásaival.

Kissé még korai lenne ennek a kétségtelenül értékes kulturtörekvésnek fenntartás nélkül örülni, de mindenesetre szimpátiával kell fogadnunk a legkisebb kezdeményezést is, amelyik a román és kisebbségi kulturák együttműködésének leghalványabb lehetőségét célozza. (f.)

Értékes, izléses kivitelű ékszerek

karórák, ezüst evőeszközök, disztárgyak legduzsabb választékban kaphatók

Hartmann Kálmán ékszerésznél

Arad, Minorita-palota

Festőművészek figyelmébe. Az aradi AGGE reklám-vállalat kiállítási terméi kedvező feltételek mellett bérelhetők.

Négy hónap —

azután kezdődik minden előlről

(Oradea,) Azt mondja a vádlott, — K. né — hogy vásárolni ment az üzletbe, de nem vásárolt semmit. Ellenben távozóban mégis elvitt egy retikült. A retikül nem az áruházté volt, hanem egy másik asszonyé, aki egy sapkát vásárolt és amint megfordult, hogy felpróbálja, a vádlott már elvitte a retiküljét. Nem vitte messze, mert megfogta az egyik elárusítónő.

— Ha az ember ideges, akkor...

— Ha az ember ideges, akkor lop, ugyebár — vág közbe az elnök.

A vádlott tagadja, hogy lopni akart volna és ezt igyekszik meggyőzően fejtegetni, csak hogy egy kis baj van. Sőt ebben a helyzetben elég nagy baj, mert már kétszer volt büntetve üzleti lopás miatt. A bíró érdeklődik nála, hogy akkor is ideges volt-e, de erre a vádlott nem felel, ellenben sirni kezd.

A vádlottak néha sirnak. Néha könnyeznek hangtalanul, néha hangosan sirnak, zokogással, de ez az asszony másképpen sir. Szép dallamosan sir, ahogyan a jó színésznők szoktak a drámában, a nagy jelenetben. Gyakorlottan sir, szakszerűen, de megis rosszul sir itt, mert hatástalanul. Ha csak egyszerűen, közönségesen sir-

na, nem rázkódna, vonaglana, nem csuklana és gurgulázna, akkor sokkal többre menne vele. A bíró arcán látszik, hogy rá semmi hatással nincsen, de a tárgyalószoba közönségét sem tudja megfogni vele, holott a közönség többnyire a vádlott pártján van.

Csinos, magas nő, nagy, nyugtalan, villogó szeme van és kissé huzza a szót, mint Greta Garbo. Az embernek az az érzése, hogy azelőtt szobalány volt és megunta ezt a pályát és áttette működési területét az uccára és az üzletekbe. Bizonytalán azt gondolta magában, hogy elég volt a bus, áporodott konyhákból, a mosogatásból, a padlókeféelésből és merész, kihívó daccal maga mögött hagyva ezt a sok tisztséget, átlendült a selymek és pénztárcák birodalmába. Háromszor már rajtavesztett, már ismeri a börtönt, de, ugylátszik, már beleszokott a szakmába.

Az elemelt retikülben 425 lei volt, a havi fizetése egy szerény szobalánynak és ő egy szempillantás alatt megszerezte ..

Néhány hónapi fogházat kap, abban a pillanatban abbahagyja a sirást és föllebbez.

Az előszobában gyakorlott mozdulattal kipuderezi magát, aztán kiegyenesedve továsiet.

Jaszenszky Nándor

! női konfekció áruházában szerezhető be a !
! legjobb és legolcsóbb női és gyermekruhák !

Timișoara - Gyárváros, Piața Traian 2.

Hangszoró

**Hölgyeim és uraim — az alábbiakban
érdekesebb külföldi lapszemelvényeket
közvetítünk**

Giccsek és végtag csendéletek divatja. Uj divat hódít tért Angliában és Amerikában. A körömre festett és zománcolt apró képek divatja. Már van is új művésze ennek az irányzatnak. A neve Stanley A. Burchett, ő festi a legszebb csendéleteket és tájképeket a körömre. A körömképtár természetesen összhangban van a ruhával. Egyes divathölgyek családjuk vagy lovaguk képét viselik a körömükön és egy legutóbbi löversenyvacsorán a delnők, a lovak zsokéék és az istálótulajdonosok arcképével jelentek meg.

Uj divat — a miniatűr föltámadása. De a művész, aki hajszálfinom ecsetjével veszi kis palettájáról a színeket, nem elefántcsonton dolgozik, hanem — körömön. Nem a szoba, hanem — a ruha számára. Nem a halhatatlanságnak, hanem a divatnak. Nem a kegyeletnek, hanem a tomboló és őrzöngő, kihívó és lázító divatnak.

És ez a divat a korszellem egy darabja. A korszellemé, amely számüzi a plakátot és a nagy vonalakat, a színek dacos lázadását és a formák merész fölkelését és helyet ad a szelid giccseknek, körömidillnek és végtag csendéletnek. A fémruha mellett festett köröm. A forradalmi művészetből visszasétalunk egy pár évszázadot. A reneszánsz idején is nagy mecénások kegyéből élt a művész. De a művész a pápák siremlékébe gondolatot vitt be, de a sixtusi kápolna fal-festményei a mecénáson túl éreztették a szellem halhatatlan erejét, örök forradalmát. A köröm ezzel szemben semmit sem éreztet, csak azt, hogy le kellene mosni, vagy ami még biztosabb, még célravezetőbb — levágni.

A háborus nagyipar elfoglalta az ellenséges sajtóhadállásokat. Nem először botlunk bele a sajtót és a hadipart réjtelmesen, jól titkoltan összekötő drótokba. Ma már ismeretes nagyjából a világháborut megelőző évek sajtótrükkjeinek háttere, amikor láthatatlan, de igen erős fonalak vezettek a német hadiparttól a francia uszító sajtóhoz, amikor a Nobel-gyárak nemzetközi szervezete Londontól Pekinkig és Szófiáig helyezte el a maga riasztó hirtelt, a nacionalista izgalmakat fölkorhászoló tulzásokat és koholmányokat.

Ma is csak azt folytatják. A fegyverkező iparok a világ

Ruhákat, kabátokat legszebben fest, tisztít, valamint
gallérokat legolcsóbban fényez

str. Bratianu 11.

KNAPP

str. Ep. Radu 10.

modernül berendezett vállalata.

minden táján háborura áhítoznak. Gránátsüvítés lenne a legkedvesebb muzsikájuk, a frissen szétroncsolt fiatal embertest lenne a legszebb szobor számukra és füstölgő, összedőlt városok, falvak, hidak tájképei után vágyódnak. Mert a gránát-tűz, a romhalmaz, a halál — üzlet számukra.

Most az amerikai szenátus „rossz gyereke“, aki mindig kimondja a kényes igazságot, Borah szenátor leplezte le újra a sajtót és a hadipar szoros barátságát. Háromórás beszédet tartott a háborus uszítás ellen. Emlékeztette a világ közvéleményét arra, hogy a hadiszergyárosok buktatták meg annak idején a tengeri leszerelés egyezményét és a harcias amerikai kiküldöttről kiderült, hogy egyszerűen zsoldosa volt a hadigyáraknak és az ágyugyáraknak. Döbbenetes erővel rajzolta meg Borah szenátor az amerikai ujságok sötét propagandáját, ahogy ma a japán veszedelem rémét festik az amugy is beteglelkű, ideges amerikai tömegek elé. A japán háborus veszedelemre hivatkozva fegyverkezést és még erősebb fegyverkezést követelnek, de ezt a propagandát is a hadiipar fizeti.

Az ágyugyárak a „sajtópropagandába“ befektethetnek, mert aki utoljára fizet, az jár a legrosszabbul. És a háboru árát a népmilliók fizetnék meg legborzalmasabban.

Előkészületek a legközelebbi véres színjáték főpróbájára. Munkát, kenyeret, békét vár a világ, helyettük háborus készülődéseket kap. Háborus készülődésekről szólnak az ujsághírek, azokat vetilik a mozihiradók, azokról beszélnek az emberek, ha az uccán vagy a népkonyhán találkoznak. A kávéházak bezárnak, az élelmiszerüzletek tönkremennek, a szabónak nincs munkája, a hivatalnok már meg sem nézi az apróhirdetéseket. Csak a municiógyárak zakaolnak, csak a fegyvergyárak dolgoznak éjjel-nappal, készítik a halál fegyvereit, hogy kezébe nyomják az életre fáradt embereknek.

Vannak, akik már azt mondják: inkább a halált. Was-

Vigyázz !

mert nem minden fémtisztító

SIDOL

SIDOL kimérve nem kapható!

hingtonban is tömegével jelentkeztek a munkanélküliek tengerészkatónának, amikor néhány nappal ezelőtt a tengerészeti hatóságok toborzó hirdetőmenyt tettek közzé. És a jelentkezőket megtanítják — nem a gyümölcsfák ápolására, nem a gyermeknevelésre, nem emberszeretetre, hanem a különféle rendű és rangu golyószórók kezelésére, kézigránáthajtásra, a gázbombák, a lángszórók fölhasználására, a messzehordó ágyuk kiszolgálására. Készülnek. Nem is titkolják, hogy készülnek. Nem is titkolják, hogy mire készülnek. És az emberek nyitott szemekkel türik, hogy az előre megésott sir felé vigyék őket. És főpróbát is rendeznek, a halál főpróbáját, hadgyakorlatokat szárazon és vizen.

Igy játszanak, játszogatnak. Megjátsszák az elkövetkező véres színjátékot. Már a főpróbánál tartanak. És a kullisszák mögött azok, akiknek kezében a láthatatlan szálak összefutnak, nézik, figyelik az előadást és a főpróba közönségét... S azon gondolkoznak, hogy mikorra tüzhetik műsorra magát a véres színjátékot...

— **Hogy van az, hogy a cukorgyárosok kívánsága előbb-utóbb mindig teljesül, a fogasztók ellenben hiába kívánnak bármit is, nem tudnak semmit se elérni?**

Az Uristen hosszabb távollét után visszaérkezik a mennyországba és megkérdi Szent Pétertől:

— Na, Péter, mi ujság?

— Nem történt semmi, csak két könyörgés érkezett be.

— És pedig?

— A gazdag Kohn szeretne tíz újabb házat vásárolni, azonkívül egy vadászkastély kellene neki, továbbá szeretne egy új Packard-autót és a lányának egy hercegi vőlegényt.

— Megadom neki, — szolt az uristen — na és mi van még?

— Itt van a szegény Grün könyörgése, szeretné, ha jobban menne az üzlete, azonkívül nincs meg a házbére, szeretné, ha nem dobnák ki a lakásából és a kisfiu számára szeretne egy pár új cipőt.

— Nem adom meg neki, — mondta az Uristen

Szent Péter álmélkodva kérdezte:

— De Uram Isten, hogy lehet az, hogy a gazdag Kohn nagy kívánságait teljesited, viszont ennek a szegény Grünnek a könyörgését elutasitod?

— Nézd, — szolt az Uristen az ő nagy bölcsességével — ez a gazdag Kohn egyszer kér, megadom neki, de ha én ennek a szegény Grünnek a kívánságát teljesitem, ez annyit fog zaklatni, hogy sose lesz békém tőle.

Műjég állandóan REUSZ jéggyárban

Mindenről mindenkinek

Egy öreg könyvmoly emlékei a történelem, irodalom, művészet és a humor örökéletű birodalmából. Az „Erdélyi Élet” eredeti rovata

A természet világának legzavarosabb fogalma: a tavasz

„Jaj de ravasz,
dolog ez a tavasz”.

Amikor az ismert nóta szerzője — talán inkább csak a pattogó rim kedvéért — leírta ezt az együgyűséget, bizonyára nem sejtette, mennyire fején találta a szöveget. Alig akad másik olyan zavaros és bonyolult fogalom a természet világában, mint amilyen a tavasz fogalma. Távolról sincs olyan határozott jellemképe, mint a nyárnak vagy a télnek és ezenfölül többféle irányu fordulót jelent a természet életében.

Jelent egy *csillagászati* fordulót, jelenti az *időjárás* lényeges megváltozását és végül jelenti az *élő világ új életrekelését*. És mindez bekövetkezik sokszor zavaros összeviszszaságban, a természetes sorrend fölforgatásával, egymást megelőzve, vagy egymástól elkésve.

A csillagászati tavasz

A Föld a Nap körül való évi keringő útját egy sik mentén teszi meg, amelyet *ekliptikának* neveznek. Ha ez az ekliptika egybeesnék a Föld egyenlítőjével, akkor nem volnának évszakok. Akkor a Nap állandóan az egyenlítő fölött járna, merőlegesen tűzne le rá s mind ferdébben azokra a helyekre, amelyek az egyenlítőtől távolabb, a sarkok felé esnek. Akkor a föld fölületének minden pontján tizenkét óra volna a nappal és ugyanannyi ideig tartana az éjszaka. Akkor minden helynek az éghajlata az egész éven át egyenletesen ugyanaz lenne és csak is attól függne, hogy az illető hely milyen távol fekszik az egyenlítőtől.

Sajnos, a valóságban ez nem így van. Valamikor a csillagászati ősidőkben a Föld forgástengelye — ismeretlen okból — elferdült és azóta $66\frac{1}{2}$ foknyira hajlik az az ekliptikára, vagyis a nappályára. Más szóval: az *ekliptika és a Föld egyenlítője szöget alkot egymással s ez okozza az évszakokat*. A Nap hol magasabban, hol mélyebben áll valamely földrajzi hely fölött, hol hosszabb, hol rövidebb ideig süt ugyanazon a helyen, amiből következik, hogy ugyanott egyszer melegebb, máskor hidegebb van. Ezeket a váltakozásokat, amelyek csillagászati szempontból másodpercnyi pontossággal ismétlődnek évenként, nevezzük évszakoknak.

Csillagászati szempontból a tavasz azt jelenti, hogy március 21-én a Nap éppen az egyenlítő fölött van és ettől kezdve mind magasabbra emelkedik föléje. Junius 22-én (a nyár kezdetén) éri el útjának legészakibb pontját, ekkor kapjuk

tőle a legtöbb meleget, aztán megint lefelé tart szeptember 21-től kezdve (az ősz kezdetétől) ismét az egyenlítő alá kerül.

Az időjárás tavasza

Március 21-én van a tavaszi *nap éjegyenlőség*. Nagyon fontos időpont a természet életében. Azt jelenti, hogy a nappal és az éjszaka tartama egyaránt 12—12 óra. Ettől kezdve a Föld északi földtekéjén *a nappalok mind hosszabbak lesznek* (a déli féltekén éppen az az ellenkező áll elő), a napsugarak tehát mind hosszabb ideig melegítik a Föld felületét. De nemcsak hosszabb ideig, hanem erőteljesebben is, mert *merőlegesebben* sütnék ránk, tehát rövidebb utat tesznek meg a Földet burkoló légkörön át s így ez a légkör kevesebbet nyel a hőenergiájukból.

Ebből az állandóan fokozódó fölmelegedésből következik az időjárás teljes megváltozása. Sajnos, ez nálunk nagyon szeszélyes, sőt éppen a *tavaszi időjárás a legszeszélyesebb*, mert nemcsak a fölmelegedés játszik szerepet, hanem száz más meteorológiai tényező, amelyeknek összefüggéseit még nem ismerjük pontosan. Innen van, hogy nálunk, Közép-Európában már a tavasz elején szinte nyári forróságú napok állhatnak elő (mint történt kis mértékben a múlt héten is, amikor déli szelek Olaszország meleg levegőjét hozták el hozzánk); viszont késő tavasszal akárhányszor megélünk hózivatarokat és fagyokat, amelyek elpusztítják a gyümölcsfák virágait. Nem kell hozzá egyéb, mint néha napig tartó erős északi szél, amely a sarkvidék jeges levegőjét hozza ide. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mindez rendkívül szeszélyesen történik és így semmi alapja sincs annak a még mindig csökönyösen tartott babonának, hogy az ugynevezett fagyos szentek napjai valami szabályszerűséget mutatnának ebben. A sok évtizedre visszanyúló pontos meteorológiai följegyzések semmit sem igazolnak a bábónás állításokból.

Az élő természet tavasza

Az ember számára a kellemesebb hőmérsékleten kívül az élő világ ébredése és megsokasodása jelenti a tavaszt. Ez az, amit poétikus szóval „kikelet”-nek neveznek. Jelenti, hogy a növényekben, amelyek ősszel megszüntették életműködéseiket s elhullatták leveleiket, a meleg hatására *ujból megin-*

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

G O L D S T E I N L A J O S

divatáruháza Arad, str, Bratianu 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. ooooooooo

dul a nedvkeringés, a rügyek kibontakoznak, a virágok kinyílnak.

A növényvilág ébredését — egy-két hét késéssel — követi az állatvilág ébredése és élenkülése. Ez a késés természetes. Az állatvilág ugyanis táplálkozásában a növényvilágra van utalva, csak akkor jelentkezik, amikor rendelkezésre áll a táplálékul szolgáló növény.

Ha az ősszel forró égöv alá költözött madár túl korán térne vissza, táplálék hiányában éhen veszne. A fecske nem jöhet vissza addig, amíg itt szunyogot és legyet nem talál. Ugyanilyen okból a denevér se bujhat elő időelőtt a rejtekhegyéről. Az egész természetnek egyik legcsodálatosabb rejtélye ez. Honnan tudja meg az Afrikában telelő fecske, gólya vagy más vándormadár, hogy Európában már kitavaszkodott. már visszajöhet, mert van már elég szunyog, elég béka és kigyó, amiből megéljen?

Akármilyen szeszélyes jelenség is a kikelet beállta, mégis mutatkozik benne bizonyos szabályszerűség az élővilágban. A növénybuvárok évtizedek óta figyelik és följegyzik a növényi élet fordalatainak dátumait, mint például a rügyezés kezdetét, a virágzást, a lombhullatást stb. Ha virágzás veszük a tavasz kezdetének, megállapítható, hogy ugyanaz a növény az időjárás szeszélyei szerint egyszer korábban, más-kor később virágzik. De a följegyzett dátumokból meg lehet állapítani *egy középértéket*, amely jellemző az illető vidék növényvilágának tavaszára.

Általában a melegebb vidéken, mint például a Rivierán, Olaszországban stb. a tavasz hetekkel megelőzi a hivatalos március 21-ét, viszont Európa egyéb részlein hetekkel elkéssik hozzá képest. De azért még itt is jelentős eltérések vannak. Genuában a tavasz 26—35 nappal előzi meg a mienket, de a belső olasz kertekben csak 15—25 nappal, a délspanyol Malagában viszont 65 nappal, Gibraltárban 70 nappal, tehát több mint két hónappal, vagyis ott már januárban tavasz van (természetesen a miénknél sokkal enyhébb tél után).

Svédország, Norvégia és más északi vidékeken a tavasz ugyanennyit késik, úgyhogy ott a teyészeti időszak sokkal rövidebb.

dr. s-n

Butor Csillár Gyermekkosci

„BUTORKÖZPONT“

Bene & Comp., Arad

MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

Csak téged akarlak

A film fő témája magában véve is érdekes és ismét bebizonyítja azt, hogy vannak még tárgyak a mozi számára és nem szükséges feltétlenül a gépirókiasszonyromantikát forszirozni és ezer meg ezer változatban a közönség elé vinni. Új és aktuális téma a közönség közönyét az első perben megtöri, azután a siker fokozása már csak gyerekjáték.

Alfréd Möller és Hans Lorenz „Die Freundin eines grossen Mannes“ című szindarabjából írták a film szövegvét Philipp Lothar Mayring és Wolf Neumeister. A vidéki színház küzdelmét a filmmel szemben létéért és fennmaradásáért mutatja be a film cselekménye. Hogy miért veszi el kenyerét a vidéki szintársulat egész személyzete, csodás világossággal jut benne kifejezésre. A rengeteg értekezés és könyv, amit erről a témáról írtak, nem tudta ilyen érthetően előadni és plauzibilissé tenni a vidéki színházak romlásának okát. De még ennél is sokkal többet ad. Nemcsak az árnyoldalakat és hibákat mutatja be, hanem egyúttal iránymutatóan jelzi: hogyan kellene lenni és mik a bajok okai. Bemutatja a vidéki primadonnát minden allűrjelvel és szembeállítja a híres berlini filmsztár szerény és kollégiális fellépésével. Pompás szembeállítás és jó volna, ha a valóságban is így lenne minden esetben. A vidéki színház színház személyzetének minden tipikus alakja felvonul, mégpedig olyan ember meglátásában, aki ezt a világot kitűnően ismeri.

A film rendezője ugyanis nem kisebb ember, mint Paul Wegener, a kiváló német színművész és elsősorban neki köszönhető, hogy az ügyes témából valóban művészi értékű film született meg. Paul Wegener munkája tisztán és érthetően hozza kifejezésre, hogy ez a film valamit akar és hogy tudatos tendenciával készült. A színház és a mozi harca még soha ilyen plauzibilisen nem került a felvevőgép elé. Paul Wegener első hangosfilm-rendezése a legkisebb filmkockában is megmutatja azt a fantasztikus raiongást és odaadást, amit ez a kiváltságos művész a művészet iránt érez. Neki köszön-

**Hirdessen az
„ERDÉLYI ÉLET“-ben!**

hető egyébként a pompás előadó-együttes nagyszerű teljesítménye is, mert mindegyik szereplő minden eddigi alakítását felülmulta az ő vezetése alatt. A kitűnő összjátékhoz egyébként az is hozzájárult, hogy a szöveggönyvben csupa jó szerep van, melyek remeknél remekebb alakításokra nyujtanak alkalmat a szereplőknek.

A főszerepben Nagy Kató természetes, egyszerű játékkal rohamban veszi be a nézők szívét. Ilyen emberien és ilyen mély érzéssel valóban még sohasem láttuk játszani a kitűnő magyar primadonnát. Mellette Karl Ludvig Diehl előkelő férfiassága bilincseli ne a nézőt. Finom játékmódorával a kissé durva szerepből is szinpatikus alakot formál. Legjobb jelenete a film végén van, amikor a komoly férfiból kamasszá változik át és nem akarja beismerni szerelmét, amit mégis megvallani kényszerül. Jessie Vihrog a szeszélyes diva alakjában találja meg azt az igazi hangot, amelyen a közönséghez beszélni lehet. Ehhez pedig megtalálta az egyetlen utat, azt, hogy igazi embert ábrázol és úgy cselekszik, amit az igazi életben cselekszenek. Egyes jelenetsorozatokban a közönség szünni nem akaró tetszésben kacag, kacag. Hans Brausevetter is alkalmat kapott jó alakításra. Mindig szívesen látjuk viszont a friss, fermészetes fiatalember alakjában. Ugyanez áll Harry Frankra, aki szinpatikus szerepét jól viszi végig. A színházi intendáns alakjában találkoztunk Theodor Loossal, akit mindig örömmel fogad a közönség a mozi vászrán. Kitűnően játsza az embert, aki alárendeltjeivel baráti viszonyt tart fenn. Hans Zesch-Ballot alakítja a gondtalan berlini szinigazgatót és friss erővel illeszkedik a kitűnő együttesbe. A szöveggönyv egyetlen elrajzolt és fölösleges alakja a félhülye ujságíró, azonban a nevetni akaró közönségnek ez is tet-szeni fog, mert Werner Fink nagyszerű kabinetalakítást csinált belőle.

A film technikai kivitele semmiben sem marad el művészi felkészültsége mögött. Elsősorban a kitűnő fényképeket kell méltatni, amelyek Eduard Hoesch gondos kezéből kerültek ki. Az épületek és szobák pompásan alkalmazkodnak stilusban a darabhoz és a cselekményhez. A film zenéjét

---

M U Z S A Y N Á L

színházzal szemben. **Tavaszi öltönyök és kabátok.** **Trench-coat.** Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény. Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel, Merkur bevás.-könyvre 6 havi hitel.

Harald Böhmelt állította össze és néhány maradandó slágerszámot is szerzett hozzá. A hang felvétele és visszaadása tökéletes.

Összefoglalva az egészet megállapíthatjuk, hogy ilyen igazán kvalitásos filmet régen nem láttunk és most az egyszer a külföldi sikerek fényes diadalutja bizonyára nálunk is hasonló megértésre talál a közönség körében. A Select mozgó husvét műsora bizonyosan közönséget vonz jóval husvét után is.

Hárman egy asszonyért

A szinpadai vigjáték mindig magasabbrendű műfajt képviselt, mint a filmvigjáték. A szinpadai vigjáték legfőbb hatástkeltő eszköze a szellemes és ötletes párbeszéd volt, ezzel a filmvigjáték képszerűségének uralma alatt kénytelen volt a helyzetkomikumokkal és az első pillanat illuzióján alapuló jellemhumorral beérni. Nem akadt eddig egyetlen filmre és rendező sem, aki a filmvigjáték hatásának súlypontját a képekről a párbeszédre merte volna áthelyezni. Lubitsch Ernő volt az első, aki *Hárman egy asszonyért* című filmjátékát a párbeszédre alapította. A legérdekesebb azonban, hogy ez a kísérlet tökéletesen sikerült és a film még ott hatást ért el, ahol az angol nyelvet nem értik és csak a felírásokból élvezik a remek szöveget.

A szellemes alapötlet az a kérdés, hogy mi történne, ha a nők volnának polygám természetűek és a férfiak monogámok. Az életben nagyon sokszor előfordul, amit Jokai Aranyembere is átélt, hogy egy férfi egyszerre és egyformán több nőt szeret. Ezzel szemben a nő, még akkor is, ha barátja van és két férfinak szolgáltatja ki magát, egyszerre csak egyiket szereti és csak kényelemből, gyerekei miatt, vagy anyagi szempontokból tart ki férje mellett, ha szeretője van. Az asszony rendesen csak egy férfiba tud szerelmes lenni.

A *Hárman egy asszonyért* hősnője azonban egy olyan lány, aki egyszerre a két férfit szeret, egyformán és igazán és nem tud közöttük választani. Mind a két szerelme művész, de merőben ellenkező természetű. Az egyik komor, nyers, néha goromba, a másik vidám, könnyed és udvarias. A lány egyikről sem tud lemondani. Fokozza a bonyodalmat, hogy adva van egy harmadik férfi is, amikor összekölik a két művésszel.

A cselekmény kiinduló színhelye a párisi Montmartre, egy kedves környezet, amely Murger Bohéméletéből ismerős a művelt közönség előtt, de amelyet filmen ilyen találóan még sohasem jeleztek. Itt él egy kis padlásszobában a festő és az író, aki közzé beköltözik a Muzsa. Ekkor indul meg az események rohanó áradata, mely magával ragadja a szereplőket és csak újabb egyezményrel Newyorkban ér véget. Addig azonban annyi humoros jelenetre nyújt alkalmat, hogy a közönség ki nem kerül a kacagásból.

A film női szerepét, a különös természetű leányt Miriam Hopkins játssza pompás alakítókézséggel és női bájának teljes fegyvertárával. Époly jó, mint férfiaiért küzdő nőtény,

mint amilyen odaadó, mint egy gyenge asszony, aki mindik megtalálja a kellő hangot. Nem lehet eléggé dicsérni izlését, mely a legkényesebb helyzetben is diszkrét és finom tud maradni. Egyes mozdulatai, szavai és arcjátéka felejthetetlen élmény marad.

A két művészt Gary Cooper és Frederic March alakítja. Cooper mint vígjátékszínész elsőrangú és bármely komikussal vetekszik humorban. Ugyanúgy March, aki a festőt alakítja finom karikatúrával és erőteljes férfiasággal. A harmadik férfi hálátlan szerepét Edvard Everett Horton alakítja sok temperamentummal és előkelő nüaszírozással.

Elsősorban említettük, de utoljára is Lubits Ernőről kell megemlékeznünk, aki azt a nagyszerű vígjátékot rendezte. A jelenetek hangulata felépítése és félbeszakítása a kellő pillanatban az ő műve, ugyszintén neki köszönhető a cselekmény gyors pergetése, szép színhelyei és változatos meseszövése.

A film egyik legszebb jelenete egy revükép, melyhez hasonlót nagy filmrevükben sem láttunk. Kiváló zene, nagyszerű táncosnők, árnyékok játéka működik közre egy csodásan megvilágított színpadon és egy nagyszerű énekesnő szólószáma közben. Az interriőrök előkelősége és jellegzetessége a legválasztékosabb izlést is kielégíti. Épúgy mint a kényes jelenetek diszkrét bemutatása és előkerülése. A Hórman egy asszonyért Angliában és Amerikában döntő sikert aratott és a világlapok sohasem hallott elragadtatás hangján írják róla. Kétségtelen, hogy nálunk is nagy siker lesz belőle főképpen a műveltebb közönség körében. Cluj

Kulturpalota
1934. április 28
s z o m b a t o n

Huberman

Jegyek Sándornál
m á r k a p h a t ó k

**Mennyi vevő, mennyi! — Mondja, honnan vette?
Mosolyog a boltos: a hirdetés tette!**

Legolcsóbb!

Leggyorsabb!

Legmegbízhatóbb!

adde

**Reklám és rek-
lám-propaganda
vállalat**

**Arad, str. Ro-
mânuiei (Bohus-p.)
Tel. 520.**

On nyugodtan alszik, — közben az A G G E dolgozik!

Teljes garanciával vállaljuk bel- és külföldi vállalatok gyártmányainak országos propagálását a létező összes reklámlehetőségek felhasználásával.
Kérjen ajánlatot és megszabadul minden gondjától!